

RP 183/2004 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att långtidsarbetslösa som är födda 1941-1947 och så gott som oavbrutet har varit arbetslösa fr.o.m. den 1 januari 1992 i stället för arbetsmarknadsstöd skall få rätt till pensionsstöd. Avsikten är att pensionsstödet, som till sitt belopp motsvarar folkpensionen och det arbetspensionsskydd som personen tjänat in fram till den 31 december 2004, skall betalas fram till dess att personen fyller 62 år.

Den som får pensionsstöd har också rätt till barnförhöjning och till bostadsbidrag enligt

lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

Efter pensionsstödet har personen fr.o.m. 62 års ålder rätt till ålderspension enligt arbetspensionslagarna och folkpensionslagen. Ålderspensionen förtidsminskas inte. I propositionen ingår också ett förslag till ändring av inkomstskattelagen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2005.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Det finska samhället genomgick en djup depression under den första hälften av 1990-talet. Den ekonomiska recessionen och i synnerhet dess intensitet ledde till växande finansieringsproblem för företagen. Dessa problem ledde till att många företag gick i konkurs, en bankkras, att staten skuldsatte sig till utlandet, inemot en halv miljon arbetslösa och en minskning av bruttonationalprodukten.

Samtidigt visade befolkningsprognoserna att den finska befolkningen åldras påfallande snabbt jämfört med det övriga Europa. Vid sidan om de av depressionen föranledda nedskärningarna i de offentliga utgifterna var man tvungen att inleda en revidering av pensionssystemen och det övriga socialskyddet. Målen inom socialskyddet gick ut på att sörja för utkomsten för personer som på grund av hög ålder, arbetsförmåga, arbetslöshet eller familjeförsörjares död inte kunde skaffa sin utkomst genom eget arbete.

Genom de åtgärder som vidtagits under 1990-talet och början av 2000-talet har man försökt lindra följderna av depressionen med gemensamma ansträngningar av hela folket. Pensionssystemet har reviderats, åtgärder har vidtagits för att underlätta ställningen för både enskilda medborgare och företag som skuldsatt sig. Den offentliga ekonomin har stabiliserats som en del av det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Trots den positiva utvecklingen är arbetslöshetsgraden i vårt land fortfarande tämligen hög. Fastän sysselsättningen av i synnerhet de äldre åldersklasserna har förbättrats, har en del av dem likväl varit arbetslösa i många år.

I juni 2003 var antalet långtidsarbetslösa som utan avbrott varit arbetslösa i mer än ett år ca 72 400, vilket var 8 procent mindre än året innan. Av dessa hade 33 300 personer varit arbetslösa i mer än två år, vilket är 3 400 personer mindre än året innan. Av det totala antalet långtidsarbetslösa var andelen

personer som fyllt 55 år 31 200.

Antalet personer som fyllt 55 år och fått arbetsmarknadsstöd i mer än ett år uppgick till ca 14 000.

Redan under flera års tid har man genom olika projekt försökt underlätta de långtidsarbetslösas ställning.

I samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2001 konstaterade riksdagen att det bland de långtidsarbetslösa finns personer vilka i praktiken inte ens genom effektiva åtgärder kan sysselsättas. Enligt vissa bedömningar torde ca 10—15 procent av de långtidsarbetslösa vara personer som efter grundliga undersökningar kunde få invalidpension. För utredning av långtidsarbetslösas pensionsförutsättningar (det s.k. ELMA-projektet; pension en möjlighet) anvisades på dessa grunder i statsbudgeten för 2001 ett anslag på 10 miljoner mark, år 2002 ett anslag på 1 682 000 euro och år 2003 sammanlagt 1 732 000 euro för särskilda utgifter för arbetskraftsservicen (moment 34.06.25, utredande av långtidsarbetslösas förutsättningar att få pension). Det uppskattades att med anslaget kan årligen ordnas 2 500 utredningar och motsvarande undersökningar av arbetsförmågan hos långtidsarbetslösa.

Riksdagen beslutade den 19 februari 2003 om en totalrevidering av pensionslagstiftningen då den godkände 2005 års arbetspensionsreform (RP 242/2002 rd). Pensionsreformen genomförs också inom den offentliga sektorn. I och med den pensionsreform som träder i kraft vid ingången av 2005 kommer arbetslöshetspensionssystemet så småningom att frångås. Vidare kommer åldersgränserna för pension att ändras samtidigt som arbetstagarna genom förbättringar av pensionsförmånerna sporras att kvarstå i arbetslivet. Finansieringsgrunderna för pensionssystemet och systemet med utkomstskydd för arbetslösa preciseras. En central ändring är att bestämmelserna om intjänandet av pensionskydd för s.k. oavlönade perioder revideras. Man har också gått in för att förbättra ställ-

ningen för personer som får arbetslöshetspension genom lagändringar som beretts på trepartsbasis och vilka gäller personer som missgynnats av systemet.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Vanhanens regering fattas de beslut som gäller arbetslivets socialförsäkringslagstiftning och förtjänstskyddet i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna. Regeringen vidtar de åtgärder som statsmakten har förbundit sig att vidta i samband med arbetsmarknadsorganisationernas inkomspolitiska avtal och andra uppgörelser gällande arbetslöshetsskyddet och pensioner.

I regeringsprogrammet anges att för att minska fattigdom och utslagning behövs utöver minskning av arbetslösheten dessutom utveckling av det primära socialskyddet. Målet är också att främja sysselsättningen av långtidsarbetslösa och handikappade bl.a. med hjälp av sociala företag. Personer som varaktigt förlorat sin arbetsförmåga hänvisas till respektive stödssystem såsom invalidpension. Genomförandet av ELMA-projektet fortsätter och utvidgas till hela landet.

I syfte att höja sysselsättningsgraden krävs att arbetskarriären förlängs i båda ändarna och att andelen sysselsatta ökas i alla åldersgrupper i arbetsför ålder.

Sysselsättning av långtidsarbetslösa

Det finns många alternativa åtgärder när det gäller att främja sysselsättningen av äldre långtidsarbetslösa samt förbättra deras yrkeskicklighet och arbetshälsa.

I syfte att främja sysselsättningen av långtidsarbetslösa och förbättra den individuella servicen inrättas under regeringsperioden ca 40 regionala servicecenter för arbetskraft. Servicecentren för arbetskraft skall i samarbete med arbetskraftsbyrån, socialsektorn, Folkpensionsanstalten och andra berörda aktörer tillsammans med varje långtidsarbetslös göra upp en sysselsättningsplan som, innan personen är redo för arbetslivet, kan omfatta rehabilitering, förbättring av den allmänna livskompetensen, förberedande utbildning, yrkesutbildning och stödd sysselsättning. Servicecentren för arbetskraft har till sitt förfogande alla de arbetskraftpolitiska sysselsättningsfrämjande åtgärder som finns att

tillgå för närvarande. Utöver dessa stiftades för sysselsättning av långtidsarbetslösa och handikappade en lag om sociala företag som trädde i kraft vid ingången av 2004. Dessa företag fungerar som en port till den öppna arbetsmarknaden för personer som fortfarande är arbetsförmögna.

I budgetpropositionerna för 2004 och 2005 anvisas 3 300 000 euro för utredning och undersökning av arbetsförmågan hos ca 5 000 personer.

Utkomstskyddet för äldre arbetslösa

Utkomsten för äldre personer som blivit arbetslösa tryggas i allmänhet med utkomstskyddet för arbetslösa och senare med pension.

I samband med totalrevideringen av pensionssystemet reviderades även utkomstskyddet för arbetslösa och finansieringen av det. Den s.k. arbetslöshetspensionsslussen upphör vid ingången av 2005. Personer som är födda 1949 kommer ännu med i arbetslöshetspensionsslussen och kan utan avbrott få arbetslöshetsdagpenning till dess att de når den undre gränsen för arbetslöshetspension, 60 år.

Personer som är födda före 1950 har möjlighet att få arbetslöshetspension som 60-åringar om de har en arbetshistoria på fem år under de senaste 15 åren. Personer födda 1950 och senare får inte arbetslöshetspension, men kan vid 62 års ålder övergå från tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa till ålderspension utan förtidsminskning. En förutsättning för betalning av tilläggsdagar är en arbetshistoria på fem år under de senaste 20 åren. De arbetslösa som inte uppfyller rätten till tilläggsdagar har rätt till arbetsmarknadsstöd.

I samband med totalrevideringen av pensionssystemet ändrades även villkoren för erhållande av arbetslöshetspension genom den lag (630/2002) som trädde i kraft fr.o.m. den 1 augusti 2002. Enligt lagen kan personer som är födda 1944 eller tidigare under lindrigare villkor än andra få arbetslöshetspension, förutsatt att de fick arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd den 1 januari 2000. Till denna grupp hör också 55 år

fyllda personer som vid nämnda tidpunkt hade varit i visstidsanställning som varade högst 10 månader. För att dessa personer skall få arbetslöshetspension krävs en arbetshistoria på fem år under de senaste 20 åren samt 15 års arbetshistoria totalt.

Enligt det pensionssystem som träder i kraft vid ingången av 2005 kan en person sluta arbeta vid 63 års ålder och i pension få den arbetspension som han eller hon tjänat in fram till dess. Personens ålderspension kan tidigareläggas så att den börjar vid 62 års ålder. De som får tilläggsdagpenning inom ramen för utkomstskyddet för arbetslösa får redan vid 62 års ålder också den ålderspension de tjänat in inom såväl arbetspensionssystemet som folkpensionssystemet. Från ingången av 2005 kan en person som går i ålderspension vid 63 års ålder arbeta utan att detta minskar den ålderspension som betalas ut eller påverkar folkpensionsbeloppet. Ny pension intjänas såväl för arbete som för inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning och sjukdagpenning.

Regeringsprogrammets mål att förebygga fattigdom och utslagning förutsätter att särskild uppmärksamhet ägnas de långtidsarbetslösas ställning på arbetsmarknaden.

Förbättrande av arbetskraftsservicen i syfte att tillhandahålla mer personlig och högklassig service innebär också att behovet av resurser ökar såväl inom arbetskraftsförvaltningen som inom social- och hälsovårdsväsendet. Av humana skäl, men även för att dämpa de ökande resurserna inom arbetskraftsförvaltningen, vore det motiverat att äldre långtidsarbetslösa omfattas av sådan service och sådana utkomstformer som motsvarar deras sysselsättningsförutsättningar.

Regeringen är medveten om att det bland de personer som varit arbetslösa en lång tid fortfarande finns personer som blev arbetslösa under depressionen i början av 1990-talet och som inte efter det har lyckats sysselsätta sig. Dessa personers kontakt med arbetslivet har i praktiken brutits och trots de olika åtgärder som finns till förfogande har de inte kunnat sysselsättas permanent.

Det allmänna målet för pensionspolitiken och sysselsättningspolitiken är att förbättra sysselsättningen och höja den genomsnittliga åldern för pensionering. Därför utgörs de

primära åtgärderna i fråga om personer som varit arbetslösa särskilt länge av åtgärder för att förbättra deras sysselsättning, arbetskon- dition och yrkesskicklighet. En del av dessa personer har i praktiken varit arbetslösa utan avbrott fr.o.m. depressionens början, dvs. i över tio år. Med tanke på sådana äldre perso- ner som varit arbetslösa särskilt länge tar de olika åtgärder som avser leda till sysselsätt- ning likväl sannolikt så lång tid i anspråk att personen är redo för arbetslivet först då han eller hon redan har uppnått pensionsåldern.

Enligt den nuvarande lagstiftningen är des- sa personer arbetslösa arbetssökande fastän sannolikheten för att de skall sysselsättas är mycket liten. Ur samhällets synvinkel kan dessa personer i många hänseenden jämställ- las med de mottagare av arbetslöshetsdag- penning som är i den s.k. arbetslöshetspen- sionsslussen.

Äldre personer som efter depressionen varit arbetslösa särskilt länge har varit berättigade till samma invalid- och arbetslöshetsförmå- ner som även andra arbetstagare. Som en följd av det effektiverade ELMA-projektet har en stor del av dem redan beviljats inva- lidpension. Bland de långtidsarbetslösa finns dock fortfarande personer som är svåra att sysselsätta på grund av att deras yrkesskick- lighet gått förlorad eller att de har en knapp utbildning, eller på grund av deras livshisto- ria, hälsotillstånd eller andra orsaker som kan jämföras med dessa. Likväl kan de inte en- bart på dessa grunder betraktas som arbets- oförmögna enligt lagstiftningen gällande folkpensionssystemet eller arbetspensionssy- stemet. Eftersom det är uppenbart att dylika stödtagare inte kan få sin utkomst genom eget arbete, är det med tanke på att förebygga utslagning och fattigdom rimligt att man för- söker ordna deras utkomst med en utkomst- form av engångsnatur som är mer bestående än arbetsmarknadsstödet.

I augusti 2003 var antalet personer som va- rit arbetslösa i minst tio år och som under det senaste året utan avbrott fått arbetsmarknads- stöd sammanlagt 12 582. Personer som varit arbetslösa särskilt länge fanns i alla ålders- grupper, men i åldersgruppen personer födda i slutet av 1940-talet var deras andel störst. Andelen personer födda 1941—1947 i nämnda åldersgrupp uppgick till sammanlagt

ca 3 900 personer.

Med stöd av det som anförts ovan föreslås att personer som är födda 1941—1947 och som har varit arbetslösa särskilt länge, dvs. i praktiken fr.o.m. 1992, som en engångslösning skall säkerställas en bestående utkomst som är lika stor som arbetslöshetspension innan de får ålderspension. Avsikten är att dessa personer inte längre behöver vara arbetslösa arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån. Syftet med pensionsstödet är inte att förhindra en person från att sysselsättas, om arbetstillfällena senare yppar sig. Avsikten är att pensionsstödet till sin storlek skall svara folkpensionen och pensionsstödet arbetspensionsdel. Enligt förslaget skall pensionsstödet arbetspensionsdel utgöras av de fribrev som en person fram till den 31 december 2004 har tjänat in inom ramen för arbetspensionslagarna.

Pensionsstödet är inte en i folkpensionslagen eller arbetspensionslagstiftningen avsedd pension. Stödet föreslås vara beskattningsbar inkomst för förmånstagaren. Avsikten är dock att sökanden får pensionsinkomstavdrag enligt inkomstskattelagen. Eftersom pensionsstödet enligt de pensionspolitiska principerna inte skall betraktas som pension, föreslås att det i skattelagstiftningen särskilt framhålls att i fråga om pensionsstödet till långtidsarbetslösa tillämpas bestämmelserna om pension beträffande pensionsstödsavdraget. Avsikten är att sökanden även skall ha rätt till bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

En förutsättning för erhållande av pensionsstöd är att alla villkoren i fråga om särskilt långvarig arbetslöshet har uppfyllts före den 1 januari 2005. På detta sätt är det möjligt att genom en särskild lag föreskriva om utkomsten för denna grupp av förmånstagare. Genom 2005 års arbetspensionsreform ändras grunderna för hela arbetspensionssystemet.

Avsikten är att pensionsstöd betalas fram till utgången av den månad vilken omedelbart efterföljs av den månad vid vars ingång pensionsstödtagaren har fyllt 62 år. Stödtagaren skall då han eller hon fyllt 62 år enligt de nya pensionsbestämmelserna ha rätt till ålderspension enligt folkpensionslagen och arbetspensionslagarna. Ålderspensionen för-

tidsminskas inte.

Avsikten är att pensionsstödsystemet skall skötas av Folkpensionsanstalten, hos vilken stödet även söks. Vid förfarandet med ansökan om och beviljande av pensionsstöd iaktas de procedurregler som motsvarar de regler som iaktas vid stöd enligt folkpensionslagen.

Folkpensionsanstalten har uppgifter om beloppen av de grunddagpenningar och arbetsmarknadsstöd som betalts till en person enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Avsikten är att Folkpensionsanstalten ur arbetspensionssystemet skall få uppgifter om beloppet av den arbetspension som en sökande intjänat. Att pensionsstödet sköts av Folkpensionsanstalten är motiverat även av den orsaken att man då genom lagstiftningen kan säkerställa att även de personer som inte över huvud taget har omfattats av arbetspensionslagstiftningen får pensionsstöd. Fastän stödtagare i fråga om pensionsstödet inte får någon folkpensionsandel, skall han eller hon å andra sidan ha rätt att i pensionsstöd få en andel som motsvarar den intjänade arbetspensionen.

Avsikten är att Folkpensionsanstalten skall fatta beslut om hela pensionsstödet. Det föreslås att ändring i beslutet kan sökas hos prövningsnämnden och ändring i nämndens beslut hos försäkringsdomstolen. Enligt arbetslagstiftningen har en person alltid rätt att låta kontrollera om respektive system innehåller de riktiga uppgifterna om hans eller hennes anställnings- eller tjänsteförhållanden.

Det föreslås att en mottagare av pensionsstöd vid 62 års ålder i stället för pensionsstöd skall börja få dels egen arbetspension, dels separat folkpension såsom ålderspension. Ålderspension skall sökas särskilt och den som får pensionsstöd skall få ett överklagbart beslut om detta enligt både folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet.

Avsikten är att sådana äldre personer som har en så gott som lika lång arbetslöshetshistoria och vilka nu inte omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde år 2005 och därefter i första hand skall omfattas av ELMA-utredningarna. Dessutom skall särskilt servicen för långtidsarbetslösa som hör till åldersklasserna födda 1948 och senare ef-

fektiveras i syfte att finna den rätta sysselsättningslösningen för dem.

2. Propositionens konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Det uppskattas att de totala utgifterna år 2005 uppgår till 22 miljoner euro och att de gradvis sjunker så, att de år 2011 är ca 5 miljoner euro. Kostnaderna fördelas mellan staten, folkpensionssystemet samt arbetspensionssystemet.

Det uppskattas att statens kostnadseffekter till följd av pensionsstödet år 2005 är 20,0 miljoner euro, varav 12,5 miljoner euro utgörs av stöd som betalas till personer som inte fyllt 62 år, 4 miljoner euro av pensionsstöd som genom folkpensionssystemet betalas till 62—64-åringar och 3,5 miljoner euro av kostnader för bostadsbidrag för pensionsstagare. Samtidigt inbesparas i utgifter för arbetsmarknadsstödet uppskattningsvis 13,0 miljoner euro och i kostnader för det allmänna bostadsbidraget 3,5 miljoner euro. Ökningen av statens nettoutgifter är då 3,5 miljoner euro.

Dessutom ökar reformen kostnaderna för arbetspensionssystemet år 2005 med uppskattningsvis 2,0 miljoner euro på grund av de arbetspensioner som betalas till 62—64-åringar.

Den minskning som pensionsstödet föranleder i fråga om pensionsinkomsterna medför att kommunalskatten, kyrkoskatten samt de försäkrades sjukförsäkringspremier 2005 minskar med ett belopp motsvarande ca 2 miljoner euro, vilket huvudsakligen riktar sig till kommunernas skatteintäkter. Effekten på församlingarnas och Folkpensionsanstaltens inkomster är ringa. Vidare minskar reformen kommunernas utgifter för utkomststödet med uppskattningsvis 1,7 miljoner euro.

Ökningen av statens nettoutgifter uppskattas år 2006 vara 4,0 miljoner euro och årligen

minska med en miljon euro så, att nettoökningen fr.o.m. år 2009 beräknas vara under en miljon euro. De kostnadseffekter som föranleds av reformen upphör helt och hållet 2012, när de personer som är födda 1947 fyller 65 år och går i ålderspension enligt folkpensionssystemet.

Pensionsstödtagare

Det uppskattas att systemet år 2005 kommer att omfatta 3 900 personer. Antalet minskar årligen med i genomsnitt 500 personer så att antalet stödmottagare år 2011 är ca 700. Det beräknas att inmot 1 800 personer år 2005 också har rätt till pensionsstödet arbetspensionsdel vilken motsvarar beloppet av den arbetspension som personen i fråga tjänat in. Arbetspensionsdelen beräknas vara i genomsnitt 450 euro i månaden. Av stödtagarna får de som fyllt 62 år även den arbetspension de tjänat in i ålderspension. Antalet sådana stödtagare beräknas också årligen minska med i genomsnitt 200 personer så, att antalet stödtagare år 2011 beräknas vara ca 300.

Enligt de hos Folkpensionsanstalten inhämtade uppgifterna om antalet personer som får arbetsmarknadsstöd är ungefär två tredjedelar av pensionsstödtagarna, dvs. ca 2040 personer, män och ungefär en tredjedel, ca 860 personer, kvinnor. Av de 62 år fyllda personer som omfattas av lagen och direkt kommer att gå i ålderspension är andelen män 560 och andelen kvinnor 440.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med företrädare för arbetsministeriet, Folkpensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen. I samband med beredningen har finansministeriet, inrikesministeriet och de centrala arbetsmarknadsorganisationerna hörts.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag**1.1. Lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa****1 kap. Allmänna förutsättningar för erhållande av pensionsstöd**

1 §. Rätt till pensionsstöd. Avsikten är att pensionsstöd skall kunna beviljas personer som är födda mellan den 1 januari 1941 och den 31 december 1947. Personer som inte är födda under denna period skall inte ha rätt till pensionsstöd. En förutsättning för erhållande av pensionsstöd är dessutom att pensionsstödtagaren är bosatt i Finland. För att en person skall få arbetsmarknadsstöd krävs att han eller hon deltar i sysselsättningsfrämjande åtgärder, vilka i praktiken förutsätter boende i Finland. På grundval av detta skall en arbetslös arbetssökande för att få pensionsstöd som ersätter arbetsmarknadsstödet uppfylla kravet på boende i Finland. Vidare förutsätts för erhållande av pensionsstöd även att personen får arbetsmarknadsstöd och att han eller hon den 31 december 2004 är långtidsarbetslös. Avsikten är att en långtidsarbetslös definieras enligt vad som anges i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). Enligt 1 kap. 7 § 1 mom. 5 punkten i lagen avses med långtidsarbetslösa arbetslösa arbetssökande som utan avbrott har varit arbetslösa arbetssökande i 12 månader samt arbetslösa arbetssökande som har varit arbetslösa arbetssökande i flera arbetslöshetsperioder som sammanlagt omfattar minst 12 månader och som på grundval av upprepad arbetslöshet och den tid arbetslösheten totalt har varat kan jämföras med arbetslösa i 12 månader. Vid bedömning av långtidsarbetslösheten för en person som varit arbetslös i flera perioder skall förutom den tid arbetslösheten totalt har varat även beaktas upprepad arbetslöshet. Avsikten är att arbetskraftsbyrån på det sätt som bestäms i

21 § lämnar Folkpensionsanstalten ett bindande utlåtande om huruvida villkoren för långtidsarbetslöshet uppfylls.

För erhållande av pensionsstöd förutsätts dessutom att till personen mellan den 1 januari 1992 och den 31 december 2004 har betalats arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) för sammanlagt för minst 2 500 dagar eller dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för den maximala tiden och dessutom arbetsmarknadsstöd för minst 2 000 dagar. Avsikten är att man vid beräkning av arbetsmarknadsstöddagar endast beaktar det arbetsmarknadsstöd som betalats på grund av arbetslöshet. Erhållandet av en arbetslöshetsförmån kan ha grundat sig på de gällande bestämmelserna om arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd eller på bestämmelser som redan upphävts, t.ex. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) och lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993).

För erhållande av dagpenning och arbetsmarknadsstöd enligt lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa krävs att personen uppfyller de arbetskraftspolitiska åtgärderna, dvs. de åtgärder som förutsätts av en arbetslös arbetssökande. De arbetskraftspolitiska åtgärderna inom ramen för utkomstskyddet för arbetslösa är att personen har anmält sig som arbetslös arbetssökande för heltidsarbete hos arbetskraftsbyrån, att han eller hon håller arbetssökningen gällande genom att förnya den på det sätt som arbetskraftsbyrån bestämmer och därtill att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Avsikten är att erhållandet av pensionsstöd i praktiken skall befria personen från kravet på uppfyllande av dessa arbetskraftspolitiska åtgärder.

I 2 mom. utvidgas den kategori av personer som med tanke på pensionsstödet betraktas som berättigade till arbetsmarknadsstöd. Det föreslås att med personer som är berättigade till arbetsmarknadsstöd jämföras utöver mottagarna av arbetsmarknadsstöd även sådana arbetslösa arbetssökande till vilka av de or-

saker som anges i 7 kap. 2 § 1 mom. 4—8 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte kan betalas stöd för arbetslöshetsstiden. Sådana hinder för betalning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa är t.ex. att ansökan om arbetsmarknadsstöd försenats, väntetid, självrisktid och tid utan ersättning, skyldighet att vara i arbete, arbetsinkomster som skall beaktas vid jämkning av arbetsmarknadsstöd, inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen eller minskning av arbetsmarknadsstödet med socialförmånen. Vidare föreslås att med en person som är berättigad till arbetsmarknadsstöd jämföras också sådana arbetsoförmögna personer enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa som vid prövningstidpunkten får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen. I 3 mom. föreskrivs om strukturen av pensionsstödet. Avsikten är att pensionsstödet skall bestå av en folkpensionsdel som motsvarar folkpensionen och av en arbetspensionsdel som utgörs av en andel motsvarande de fribrev i fråga om arbetspensionen vilken grundar sig på personens arbetshistoria. I situationer där en person inte alls har någon arbetshistoria skall hans eller hennes pensionsstöd bestå av endast folkpensionsdelen.

2 §. Rätt till ålderspension för den som får pensionsstöd. Enligt lagens 1 § skall pensionsstödet upphöra vid utgången av den månad då stödtagaren fyller 62 år. Efter detta har pensionsstödtagaren enligt 1 mom. rätt till sådan ålderspension enligt folkpensionslagen och arbetspensionslagarna som inte förtidsminskas.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där en person som uppfyller villkoren för erhållande av pensionsstöd redan har fyllt 62 år vid tidpunkten för beviljande av förmånen. Då skall personen på samma sätt som då en pensionsstödtagare fyller 62 år ha rätt till ålderspension som inte förtidsminskas. Det föreslås att ålderspension alltid beviljas på ansökan.

3 §. Förhållande till andra förmåner. Rätt till pensionsstöd har inte den som vid tidpunkten för ansökan får arbetslöshetspension, invalidpension, ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna eller motsvarande pension som betalas från utlandet. Med de i momentet angivna arbetspensionslagarna av-

ses de pensionslagar som nämns i 5 § i den föreslagna lagen.

I 2 mom. föreskrivs att den som får pensionsstöd skall ha rätt till dagpenning enligt sjukförsäkringslagen på lika grunder som de som enligt nämnda lag gäller i fråga om personer som får ålderspension. Den som får pensionsstöd föreslås inte ha rätt att samtidigt med pensionsstöd få arbetslöshetsförmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, t.ex. arbetsmarknadsstöd.

Enligt 3 mom. skall den som får pensionsstöd ha rätt till bostadsbidrag för pensionstagare. Om bostadsbidrag för pensionstagare bestäms i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978).

I 4 mom. föreslås att den som får pensionsstöd skall ha rätt till barnförhöjning till pensionsstödbeloppet enligt vad som anges i 29 § i folkpensionslagen.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om pensionsstödtagarens rätt att få efterlevandepensionens begynnelsepension enligt familjepensionslagen (39/1969). Avsikten är att i begynnelsepension skall till pensionsstödtagaren betalas det belopp som överstiger beloppet av folkpensionsdelen. Det är inte ändamålsenligt att samtidigt betala pensionsstöd och efterlevandepensionens fortsättningspension enligt familjepensionslagen.

4 §. Boende i Finland. Enligt paragrafen skall boende i Finland avgöras enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). Avsikten är att Folkpensionsanstalten avgör ärendet om en persons boende i samband med beviljandet av pensionsstöd.

2 kap. Beloppet av pensionsstöd

5 §. Beloppet av arbetspensionsdelen. Det föreslås att i 1 mom. föreskrivs om de arbets- och förvärvspensionslagar med stöd av vilka det belopp som motsvarar den till slutet av år 2004 beräknade pensionen för en pensionsstödtagare, arbetspensionsdelen, skall beräknas som en del av pensionsstödet. Pension som intjänas efter detta datum skall inte beaktas vid fastställandet av pensionsstödet arbetspensionsdel.

Det föreslås att beloppet av den arbets- eller förvärvspension som pensionsstödtagaren

har tjänat in vid tidpunkten för beviljandet justeras så att den motsvarar de indextal som enligt 9 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare fastställts för 2004.

6 §. *Beloppet av folkpensionsdelen.* Avsikten är att beloppet av pensionsstödets folkpensionsdel fastställs på basis av stödtagarens familjeförhållanden, kommungrupp och de inkomster som inverkar på stödet. I 1 mom. föreslås bestämmelser om det i euro fastställda beloppet av den fulla folkpensionsdelen för ensamstående personer.

I 2 mom. bestäms om det i euro fastställda beloppet för pensionsstödets fulla folkpensionsdel för stödtagare som är gifta. Enligt förslaget skall folkpensionsdelens fulla belopp i fråga om pensionsstödet motsvara folkpensionens fulla belopp. Beloppen skall justeras enligt 2001 års folkpensionsindexnivå på samma sätt som i folkpensionslagen (folkpensionsindex 2001 = 1302). På grund av de årliga indexjusteringarna förekommer det sålunda inte några avvikelser i pensionsstöds- och folkpensionsbeloppen, utan beloppen bibehålls årligen på samma nivå.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om hur årsinkomsterna beaktas i pensionsstödets folkpensionsdel. De årliga inkomster som påverkar bestämmandet av pensionsstödet avrundas till närmaste euro.

Enligt 4 mom. skall folkpensionsdelen beviljas i enlighet med dyrortsklassen för den kommun där personen bor vid begynnelse-tidpunkten för pensionsstödet. Om pensionsstödtagaren flyttar mellan kommuner av olika dyrortsklass, skall pensionsstödets folkpensionsdel ändras i enlighet med den nya boningskommunens dyrortsklass sex månader efter flyttningen.

Paragrafens 5 mom. innehåller bestämmelser om hur boende utomlands påverkar beloppet av pensionsstödets folkpensionsdel. Det föreslås att pensionsstödsbeloppet ställas i relation till den tid som personen bott i Finland enligt vad som bestäms i folkpensionslagen.

Enligt 6 mom. skall pensionsstödets folkpensionsdel inte betalas om det månatliga beloppet understiger 10,76 euro. Sålunda avviker beloppen av pensionsstödets arbetspensionsdel och folkpensionsdel inte från varandra årligen till följd av indexförhöjningar

och föranleder således inte heller ojämställdhet mellan olika grupper av mottagare. Avsikten är att pensionsstödets folkpensionsdel inte skall betalas, om folkpensionsdelen understiger det belopp som nämns ovan. Beloppet av det minsta pensionsstöd som betalas föreslås vara detsamma som beloppet av det minsta folkpensionsbelopp som betalas enligt 23 a § i folkpensionslagen och det skall motsvara 2001 års folkpensionsindexnivå. Det föreslås att det eurobelopp som anges i momentet inte skall gälla pensionsstödet arbetspensionsdel.

3 kap. Bestämmelser om pensionsstöd

7 §. *Makar och boende åtskils.* Avsikten är att vid fastställande av pensionsstödets folkpensionsdel tillämpas vad som bestäms om gifta makar i situationer där en man och en kvinna fortgående lever tillsammans i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden utan att ingå äktenskap (samboförhållande). Bestämmelserna om personer som lever i äktenskap skall således tillämpas på sambor. Momentet motsvarar i sak 28 § 2 mom. i folkpensionslagen. Parterna i ett registrerat partnerskap jämställs med äkta makar på grundval av 8 § 3 och 4 mom. i lagen om registrerat partnerskap (950/2001). Personer av samma kön som bor i gemensamt hushåll jämställs inte med äkta makar om parförhållandet inte är registrerat.

I 2 mom. anges att om en person som är gift inte har gemensamt hushåll med maken eller maken, skall pensionsstödets folkpensionsdel för honom eller henne bestämmas enligt vad som i folkpensionslagen föreskrivs om ensamstående personer. Momentet motsvarar i sak 28 § 1 mom. i folkpensionslagen.

8 §. *Pensionsstöd under anstaltsvård och vid verkställighet av straff.* Enligt 1 mom. skall vid betalning av pensionsstödets folkpensionsdel tillämpas vad som i 42 b och 43 § i folkpensionslagen bestäms om hur tiden i anstaltsvård inverkar på betalning av en förmån. Med anstaltsvård avses vad som anges i 42 a § i folkpensionslagen. Det föreslås att pensionsstödets folkpensionsdel minskas när stödtagaren har fått anstaltsvård i över tre månader. Vidare föreslås att om till en pensionsstödtagare som får anstaltsvård betalas

bostadsbidrag för pensionstagare, skall folkpensionsdelen minskas först vid ingången av den tionde månaden efter den tidpunkt då anstaltsvården inleddes.

Enligt 2 mom. skall i fråga om betalning av pensionsstöd för tiden för verkställighet av straff för stötagaren tillämpas 42 § i folkpensionslagen. Det föreslås att stöd till en pensionsstötagare som för verkställighet av straff är intagen i en straffanstalt eller internerad i en tvångsinrättning som avses i 1 § i lagen om internering av farliga återfallsförbrytare (317/1953) skall avbrytas beträffande såväl folkpensionsdelen som arbetspensionsdelen när tre månader har avtjänats av ett fängelsestraff eller av ett förvandlingsstraff för böter som avtjänas vid sidan av detta. Om tid i rannsakningsfängelse omedelbart före verkställigheten av straffet dras av från straffet, skall stödet avbrytas på motsvarande sätt när den sammanräknade tiden för straffverkställigheten och avdraget har räckt tre månader, likväl tidigast från ingången av månaden efter den beräknade tidpunkt då straffet började avtjänas.

Enligt förslaget skall pensionsstöd som har varit avbrutet av den orsak som nämns ovan börja betalas från ingången av den månad som närmast följer efter att frihetsstraffet avtjänats eller vistelsen i tvångsinrättningen upphört. För den tid under vilken pensionsstödet skall vara avbrutet kan det bestämmas att pensionsstödet skall betalas till stötagarens make och barn under 16 år och äldre arbetsförmögna barn, om deras försörjning är beroende av pensionsstödet. Avsikten är att pensionsstötagaren skall ha rätt att söka ändring i ett beslut som gäller avbrytande av pensionsstöd och ett beslut som gäller betalning av pensionsstöd till personer som är beroende av stötagarens försörjning. Paragrafen motsvarar i sak 42 § i folkpensionslagen.

9 §. Anmälningsskyldighet. Avsikten är att pensionsstötagaren skall underrätta Folkpensionsanstalten om ingående av äktenskap, upplösning av äktenskap, förändringar som skett i inkomster och egendom som påverkar pensionsstödet, flyttning till utlandet, ändrad boningskommun, intagning för anstaltsvård samt andra förändringar i förhållandena som påverkar pensionsstödet. De förändringar i förhållandena som avses ovan kan påverka

pensionsstödbeloppet. Samboförhållande och registrerat partnerskap skall jämföras med äktenskap. Det föreslås att pensionsstötagaren skall underrätta Folkpensionsanstalten om ingående av ett samboförhållande eller registrering av partnerskap samt om upplösning av samboförhållande eller registrerat partnerskap.

4 kap. Bestämmelser om förfarandet

10 §. Ansökan om pensionsstöd. Avsikten är att pensionsstöd skall sökas hos Folkpensionsanstalten, som enligt förslaget sköter uppgifter som hänför sig till verkställigheten av den föreslagna lagen. Den som ansöker om pensionsstöd skall lämna de uppgifter som behövs för beviljande och betalning av pensionsstödet. Sådana uppgifter är t.ex. uppgifter om sökandens och makens eller makans namn, födelsetid och boningskommun. Sökanden skall också lämna uppgifter om sin vistelse i anstaltsvård eller i en straffanstalt samt om sina övriga pensionsinkomster och egendom. I syfte att kontrollera långtidsarbetslöshet och antalet dagar under vilka arbetslöshetsförmån betalats skall den som ansöker om förmån till Folkpensionsanstalten lämna uppgifter även om sökandens arbetslöshetstid, dagpenningar och arbetsmarknadsstöd som betalats till honom eller henne samt om de instanser som betalt arbetslöshetsförmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt 2 mom. skall Folkpensionsanstalten ha rätt att avslå en ansökan om pensionsstöd om sökanden vägrar att lämna uppgifter som behövs för att avgöra ansökan eller att visa upp en sådan utredning som skäligen kan krävas av honom eller henne. Paragrafen motsvarar i sak 37 § i folkpensionslagen.

11 §. Beviljande av pensionsstöd. Avsikten är att pensionsstöd skall beviljas en person från och med att rätten till pensionsstöd har uppkommit. I situationer där den som ansöker som förmånen arbetar vid tidpunkten för ansökan om pensionsstöd, skall stöd likväl beviljas tidigast från ingången av den månad som följer efter det att arbetet upphörde. Det föreslås att pensionsstöd av särskilda skäl exceptionellt skall kunna beviljas retroaktivt, dock inte för en längre tid än sex månader

före ansökan om pensionsstöd.

12 §. *Betalning av pensionsstöd.* Det föreslås att pensionsstöd skall betalas månatligen i enlighet med 38 § i folkpensionslagen till det konto i ett i Finland verksamt penninginstitut som mottagaren har uppgett. I paragrafen föreslås också bestämmelser om exceptionella förfaranden för betalning. Pensionsstöd skall även kunna betalas på annat sätt, om det inte är möjligt att betala in det på ett konto eller om den som ansöker om eller får stöd uppger något särskilt skäl som Folkpensionsanstalten godkänner. Med situationer där det inte är möjligt att betala in stödet på ett konto avses hinder för normal utbetalning på grund av t.ex. bankstrejk. Det föreslås att pensionsstödtagaren skall lägga fram en utredning till stöd för sina krav om han eller hon önskar att avvikelser görs från det sedvanliga förfarandet. Utredningen skall vara sådan att Folkpensionsanstalten på basis av den kan avgöra om det är fråga om en godtagbar orsak.

13 §. *Tillfällig betalning av pensionsstöd.* Avsikten är att pensionsstöd skall kunna betalas eller beviljas tillfälligt, om ändring har sökts i ett ärende som gäller pensioner eller ersättningar vilka skall beaktas som inkomst i pensionsstödet eller någon annan fortlöpande förmån som påverkar beloppet av pensionsstödet.

14 §. *Rätt till invalidpension för den som får pensionsstöd.* I 1 mom. sägs att om den som får pensionsstöd blir arbetsoförmögen på det sätt som avses i de lagar som nämns i 5 § eller i 22 § i folkpensionslagen, kan han eller hon på ansökan beviljas invalidpension från ingången av den månad som följer efter det att arbetsförmågan inträdde. Eftersom avsikten är att pensionsstöd och invalidpension inte betalas för samma tid, skall Folkpensionsanstalten dra in pensionsstödet från begynnelsestidpunkten för invalidpension.

I 2 mom. bestäms om invalidpension för viss tid, dvs. rehabiliteringsstöd, som beviljas pensionsstödtagare. Om invalidpension beviljas som rehabiliteringsstöd, skall personen ha rätt att på tidigare grunder få pensionsstöd från ingången av den månad som följer efter det att rehabiliteringsstödet upphörde. Sålunda skall ett belopp som motsvarar pensionsstödet arbetspensionsdel inte beräknas på nytt efter att rehabiliteringsstödet upphört,

utan beloppet skall motsvara beloppet av den arbetspensionsdel som betalats tidigare enligt situationen den 31 december 2004.

15 §. *Retroaktivt pensionsstöd.* Avsikten är att om den som får pensionsstöd retroaktivt beviljas pension, ersättning eller någon annan fortlöpande förmån som påverkar pensionsstödbeloppet, får Folkpensionsanstalten ur en pension eller en annan förmån som skall betalas retroaktivt driva in det pensionsstöd som för samma tid betalats till för stort belopp. I stället för att återkräva pensionsstödet vore det ändamålsenligare att den förmån som betalats till för stort belopp retroaktivt drivs in direkt av betalaren i samband med någon annan pension eller förmån. Det föreslås att om pensionsstöd som betalats till för stort belopp inte kan återkrävas av den som betalar den retroaktiva förmånen, skall bestämmelserna om återkrav och preskription enligt folkpensionslagen tillämpas. Vidare föreslås att Folkpensionsanstalten minst två veckor innan pension eller annan förmån betalas skall underrätta arbetspensionsanstalten eller den instans som betalar förmånen att pensionen eller förmånen eller en del av den skall betalas till Folkpensionsanstalten. I 2 mom. bestäms om utbetalning av pensionsstöd och arbetslöshetsförmån för samma tid.

16 §. *Justering av pensionsstödet.* Det föreslås att beloppet av pensionsstödet arbetspensionsdel skall justeras när de årsinkomster som påverkar pensionsstödet har förändrats. Avsikten är att folkpensionsdelen justeras även när pensionsstödtagaren ingår äktenskap eller när äktenskapet upplöses. Vid bedömning av årsinkomsten tillämpas vad som i 39 a § i folkpensionslagen bestäms om beaktande av årsinkomsten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tidpunkten för justering av stödet.

I 3 mom. anges att om Folkpensionsanstalten känner till att förutsättningar för en höjning av folkpensionsdelen föreligger, skall förhöjningen kunna beviljas även utan ansökan.

17 §. *Tillfälligt avbrott i och indragning av pensionsstöd.* Enligt 1 mom. skall i situationer där det finns grundad anledning att anta att pensionsstödet borde dras in eller dess belopp minskas betalningen av pensionsstöd avbrytas tillfälligt eller dess belopp tillfälligt

minskas tills saken slutgiltigt avgjorts. Det föreslås att pensionsstödet även tillfälligt skall kunna avbrytas eller dess belopp minskas om pensionsstötagaren inte fullgör skyldigheten enligt lagens 9 § att anmäla ändringar i förhållanden som påverkar pensionsstödet. En sådan ändring kan vara t.ex. en ny beviljad pension, ingående av äktenskap eller någon annan jämförbar ändring som påverkar pensionsstödsbeloppet. Saken kan inte slutgiltigt avgöras utan att den person som saken gäller har hörts. Det föreslås att ett av Folkpensionsanstalten fattat tillfälligt beslut om avbrott i pensionsstödet inte skall kunna överklagas.

I 2 mom. bestäms att om den som får pensionsstöd flyttar utomlands för att bosätta sig där stadigvarande, skall pensionsstödet dras in från ingången av den månad som följer efter flyttningen. Avsikten är att stöd inte skall betalas till utlandet, eftersom det inte är fråga om en pension, utan om ett stöd vars syfte är att på ett bestående sätt trygga utkomsten för äldre långtidsarbetslösa personer som är stadigvarande bosatta i Finland. Meningen är att pensionsstödet skall ersätta det arbetsmarknadsstöd som beviljas personen, vilket också förutsätter stadigvarande bosättning i Finland.

18 §. Betalning av pensionsstöd till ett kommunalt organ. Om utbetalning av pensionsstöd till stötagaren själv inte kan anses vara ändamålsenligt på grund av stötagarens levnadssätt eller på grund av att stötagaren är sjuk eller av någon annan särskild orsak och om ingen intressebevakare har förordnats för honom eller henne, kan Folkpensionsanstalten med stötagarens samtycke besluta att stödet skall betalas till ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) avsett organ i stötagarens boningskommun för att användas för vård av stötagaren och av i 42 § 3 mom. i folkpensionslagen avsedda anhöriga till honom eller henne. Enligt 42 § 3 mom. i folkpensionslagen avses med sådana anhöriga förmånstagarens make eller maka, barn under 16 år eller äldre arbetsförmögna barn, om deras utkomst är beroende av förmånen. Det föreslås att pensionsstöd som betalats på detta sätt inte i strid med stötagarens uttryckliga samtycke får användas för annan vård än sådan som ges under den månad för

vilken pensionsstödet har betalats. Paragrafen motsvarar i sak 44 § i folkpensionslagen.

19 §. Bestämmelser om förfarandet i fråga om pensionsstöd och ändringssökande. Enligt 1 mom. skall i fråga om pensionsstödbeslut som givits av Folkpensionsanstalten iaktas vad som i folkpensionslagen bestäms om meddelande av förmånsbeslut, dröjsmålsförhöjning, erhållande av uppgifter, utlämnande av uppgifter, användning av uppgifter och teknisk anslutning, återkrav och preskription samt rättelse av pensionsbeslut, förfarandet för sökande av ändring och undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut. I fråga om ändringssökandet skall också bestämmelserna i folkpensionslagen iaktas. Det föreslås att den som är missnöjd med Folkpensionsanstaltens beslut om pensionsstöd skall få söka ändring i beslutet genom skriftliga besvär hos prövningsnämnden. Om prövningsnämnden föreskrivs i sjukförsäkringslagen. Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut kan söka ändring i beslutet genom skriftliga besvär hos försäkringsdomstolen. Avsikten är att sökandet av ändring i ett pensionsstödsbeslut sker i två steg. Enligt förslaget får ändring inte sökas i försäkringsdomstolens beslut.

Enligt förslaget skall Folkpensionsanstaltens beslut följas trots att ändring har sökts till dess ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

5 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Utmättningsförbud. Enligt 1 mom. får pensionsstödet folkpensionsdel inte mätas ut. Med hänvisningsbestämmelsen i 79 § 3 mom. i folkpensionslagen möjliggör man utlämnandet av uppgifter för beräkning av det skyddade beloppet i samband med utmätning. Däremot skall pensionsstödet arbetspensionsdel kunna utmätas. Enligt 2 mom. skall överföring av en pensionsstödsrättighet på någon annan anses vara ogiltig.

Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar 79 § 1 och 4 mom. i folkpensionslagen.

21 §. Verkställighet och rätt att få uppgifter. Enligt 1 mom. skall de lagbestämda uppgifterna för verkställighet enligt lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa skötas av Folkpensionsanstalten.

I 2 mom. bestäms om Arbetskraftsbyråns skyldighet att på begäran av Folkpensionsanstalten eller en arbetspensionsanstalt avge ett utlåtande om huruvida en person som ansöker om pensionsstöd är långtidsarbetslös enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice (1295/2002). Arbetskraftsbyråns utlåtande föreslås vara bindande. Folkpensionsanstalten skall också kontrollera alla andra nämnda villkor för erhållande av pensionsstöd. Det föreslås att bestämmelser om Arbetskraftsbyråns utlåtande och de omständigheter som skall antecknas i utlåtandet vid behov kan utfärdas genom förordning av Arbetsministeriet. Det föreslås att utlåtandet utfärdas avgiftsfritt.

Enligt 3 mom. skall Folkpensionsanstalten för beräkning av arbetslöshetsförmånsdagar utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att av arbetslöshetskassan få uppgifter om de dagpenningar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa som betalats till den som ansöker om pensionsstöd.

22 §. Pensionskyddscentralens och Folkpensionsanstaltens anmälningsskyldighet. I 1 mom. bestäms om Folkpensionsanstaltens skyldighet att underrätta Arbetskraftsbyrån om identifieringsuppgifter om den som ansöker om pensionsstöd för avgivande av ett bindande utlåtande enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice. Anmälningsskyldigheten gäller också lämnandet av samma uppgifter till Pensionskyddscentralen för fastställande av pensionsstödet arbetspensionsdel för sökanden.

Enligt 2 mom. skall Folkpensionsanstalten ha rätt att för beräkning av pensionsstöd av Pensionskyddscentralen få de uppgifter den behöver om beloppet av arbetspensioner enligt 5 § i lagen.

23 §. Finansiering. Avsikten är att pensionsstödet folkpensions- och arbetspensionsdel på motsvarande sätt som vissa andra social- och utkomstskyddsförmåner skall finansieras av statens medel. Detta är ändamålsenligt även ur administrativ synvinkel eftersom uppgifterna enligt lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa sköts av Folkpensionsanstalten. Det vore ändamålsenligt att även finansierings- och debiteringsförfarandet i anslutning till pensionsstöd sköts på samma sätt som i fråga om folkpen-

sionerna dock så, att staten i förskott betalar hela det uppskattade beloppet.

Enligt 3 mom. skall den ålderspension som beviljas personen efter att han eller hon fyllt 62 år finansieras på samma sätt som ålderspensionerna. Bestämmelserna om finansiering av ålderspension ingår i olika förvärvs- och arbetspensionslagar.

24 §. Indexbindning. Avsikten är att beloppet av pensionsstödet i lagen skall bindas till förändringarna i levnadskostnaderna så att de ändras samtidigt och i samma förhållande som vad som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

Beloppen i 6 § föreslås motsvara det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalats ut 2001 har beräknats (folkpensionsindex 2001=1302).

25 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2005.

I 2 mom. som gäller ikraftträdande föreslås att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Avsikten är att beslut om beviljande av pensionsstöd ges från och med lagens ikraftträdande, dvs. den 1 maj 2005.

1.2. Inkomstskattelagen

63 b §. Pensionsstöd. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om att när det gäller pensionsstöd om vilket bestäms i lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa skall bestämmelserna om pension tillämpas vid beskattningen. Då betraktas pensionsstödet som förvärvsinkomst och berättigar till bl.a. pensionsinkomstavdrag för personen i fråga.

2. Lagstiftningsordning och förhållande till grundlagen

I propositionen föreslås att personer som är födda 1941-1947 och som så gott som oavbrutet har varit arbetslösa fr.o.m. början av 1990-talet i stället för arbetsmarknadsstöd skall få möjlighet att få pensionsstöd och på samma sätt som andra långtidsarbetslösa rätt

till lagstadgad ålderspension när de har fyllt 62 år. Avsikten är att den arbetslöse fortfarande skall ha rätt att ansöka om alla slag av lagstadgat socialskydd. Avsikten är inte att genom förslaget sänka det socialskydd som utbetalas till förmånstagarna.

Sålunda kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

3. Ikraftträdande

Avsikten är att det nya stödet betalas från ingången av maj 2005. Eftersom inga nya åldersgrupper kommer att omfattas av stödet upphör betalningen av pensionsstöd år 2009, då de som är födda 1947 fyller 62 år och börjar omfattas av ålderspension.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna förutsättningar för erhållande av pensionsstöd

1 §

Rätt till pensionsstöd

En i Finland bosatt person född åren 1941—1947 som är berättigad till arbetsmarknadsstöd och som den 31 december 2004 är långtidsarbetslös på det sätt som avses i 1 kap. 7 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) och till vilken har betalats arbetsmarknadsstöd på grund av arbetslöshet enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) för minst 2 500 dagar eller till vilken har betalats dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för den maximala tiden och dessutom arbetsmarknadsstöd på grund av arbetslöshet för minst 2 000 dagar från den 1 januari 1992 till den 31 december 2004 har rätt till pensionsstöd enligt denna lag fram till utgången av den månad då han eller hon fyller 62 år.

Som en i 1 mom. avsedd person som är berättigad till arbetsmarknadsstöd betraktas förutom mottagare av arbetsmarknadsstöd även personer enligt 7 kap. 2 § 1—8 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och sådana arbetsoförmögna enligt 3 kap. 3 § 1 mom. i nämnda lag som får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/1963).

I pensionsstöd betalas en folkpensionsdel och en arbetspensionsdel så som föreskrivs nedan.

2 §

Rätt till ålderspension för den som får pensionsstöd

En person som avses i 1 § har rätt till ålderspension enligt folkpensionslagen (347/1956) och de pensionslagar som nämns i 5 § från ingången av den månad som följer efter det att han eller hon har fyllt 62 år. Ålderspensionen förtidsminskas inte.

Om en person som avses i 1 § har fyllt 62 år innan denna lag har trätt i kraft, har han eller hon rätt till ålderspension enligt 1 mom. Ålderspension beviljas på ansökan.

3 §

Förhållande till andra förmåner

Rätt till pensionsstöd har inte den som får invalidpension, arbetslöshetspension, ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna eller motsvarande pension som betalas från utlandet.

Den som får pensionsstöd har rätt till dagpenning enligt sjukförsäkringslagen på motsvarande sätt som den som får ålderspension har enligt 15 a § 2 mom. i sjukförsäkringslagen. Den som får pensionsstöd har inte rätt till arbetslöshetsförmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Den som får pensionsstöd har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare i enlighet med lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978).

Den som får pensionsstöd har till barnförhöjning i enlighet med i 29 § i folkpensionslagen.

Om den som får pensionsstöd har rätt att få efterlevandepensionens begynnelsepension enligt familjepensionslagen (39/1969), betalas av begynnelsepensionen det belopp som överstiger beloppet av folkpensionsdelen. Pensionsstöd och efterlevandepensionens fortsättningspension enligt familjepensionslagen betalas inte samtidigt.

4 §

Boende i Finland

Boendet i Finland avgörs enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993).

2 kap.

Beloppet av pensionsstöd

5 §

Beloppet av arbetspensionsdelen

En person som nämns i 1 § och som fram till den 31 december 2004 har intjänat pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare (395/1961), pension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för företagare (468/1969), pension enligt lagen om sjömanspensioner (72/1956), pension enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985), pension enligt lagen om kommunala pensioner (549/2003), pension enligt lagen om statens pensioner (280/1966) samt annan pension där pensionsrätten med stöd av övriga bestämmelser bestäms enligt lagen om statens pensioner, pension som beviljats med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och pension som beviljats med stöd av lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969) har rätt att i form

av pensionsstödet arbetspensionsdel få det belopp av arbets- eller förvärvspension som i enlighet med ovan nämnda lagar beräknats den 31 december 2004. När pensionsstöd beviljas justeras arbetspensionsdelen enligt 2004 års indexnivå med de indextal som anges i 9 § 2 mom. (1482/1995) i lagen om pension för arbetstagare.

6 §

Beloppet av folkpensionsdelen

Full folkpensionsdel är 5 715,12 euro om året i den första och 5 477,40 euro om året i den andra kommungruppen.

Om den som får pensionsstöd är gift, är folkpensionsdelens fulla belopp 5 028,48 euro om året i den första och 4 826,04 euro om året i den andra kommungruppen.

Beloppet av pensionsstödet folkpensionsdel beräknas så att 50 procent av den fulla folkpensionsdelen dras av från den del av årsinkomsten som överstiger 536 euro om året. Som årsinkomst beaktas den arbetspensionsdel som nämns i 5 § samt de förmåner som nämns i 26 § 1 och 5 mom. i folkpensionslagen med hänsyn till 4 mom. i nämnda paragraf. De inkomstposter som påverkar bestämmandet av pensionsstödet avrundas till närmaste euro.

Pensionsstödet folkpensionsdel beviljas i enlighet med dyrortsklassen för den kommun där personen bor vid begynnelsestidpunkten för pensionsstödet. När den som får pensionsstöd har bott i en ny kommun av en annan dyrortsklass i sex månader ändras pensionsstödet folkpensionsdel i enlighet med den nya boningskommunens dyrortsklass från ingången av den därpå följande månaden. Bestämmelser om kommunernas dyrortsklassificering finns i lagen om allmän dyrortsklassificering av kommunerna (955/1973).

Har den som ansöker om pensionsstöd bott utomlands, skall bestämmelserna i 25 b § 1 och 3 mom. i folkpensionslagen tillämpas på beloppet av folkpensionsdelen.

Pensionsstödet folkpensionsdel betalas inte, om det månatliga beloppet understiger 10,76 euro.

3 kap.

Bestämmelser om pensionsstöd

7 §

Makar och boende åtskils

Om en man och en kvinna fortgående lever tillsammans i gemensamt hushåll utan att ingå äktenskap men under äktenskapsliknande förhållanden, skall pensionsstödet folkpensionsdel bestämmas enligt vad som i denna lag föreskrivs om personer som är gifta med varandra.

Om en person som är gift inte har gemensamt hushåll med maken eller maken, skall pensionsstödet folkpensionsdel för honom eller henne bestämmas enligt vad som i denna lag föreskrivs om pensionsstöd till den som inte är gift.

8 §

Pensionsstöd under anstaltsvård och vid verkställighet av straff

I fråga om betalning av pensionsstödet folkpensionsdel under den tid stödtagaren får anstaltsvård tillämpas 42 b och 43 § i folkpensionslagen.

I fråga om betalning av pensionsstöd för tiden för verkställighet av straff för stödtagaren tillämpas 42 § i folkpensionslagen.

9 §

Anmälningsskyldighet

Den som får pensionsstöd skall underrätta Folkpensionsanstalten om ingående av äktenskap, upplösning av äktenskap, förändringar som skett i de inkomster som påverkar pensionsstödet, flyttning till utlandet, ändrad bostadskommun, intagning för anstaltsvård samt andra förändringar i förhållandena som påverkar pensionsstödet.

4 kap.

Bestämmelser om förfarandet

10 §

Ansökan om pensionsstöd

Pensionsstöd söks hos Folkpensionsanstalten med en blankett som fastställts för ändamålet och godkänts av Folkpensionsanstalten. Den som ansöker om pensionsstöd skall för beviljande och betalning av pensionsstödet lämna uppgifter om sökandens och makens eller makans namn och födelsetid, bostadskommun, vistelse i anstaltsvård eller i en straffanstalt, sina dagpenningar och sitt arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, utbetalarna av arbetslöshetsförmåner och sina pensionsinkomster, samt övriga uppgifter som behövs för betalning av pensionsstödet.

En ansökan om pensionsstöd kan avslås, om sökanden vägrar att lämna uppgifter som behövs för avgörande av ansökan eller att visa upp en sådan utredning som skäligen kan krävas av honom eller henne.

11 §

Beviljande av pensionsstöd

Pensionsstöd beviljas från ingången av den månad då rätt till stödet uppkom, dock tidigast från ingången av den månad som följer efter det att arbetet upphörde. Pensionsstöd beviljas inte utan särskilda skäl för en längre tid än sex månader före ansökan om pensionsstöd.

12 §

Betalning av pensionsstöd

Pensionsstöd betalas månatligen i enlighet med 38 § i folkpensionslagen till det konto i ett i Finland verksamt penninginstitut som mottagaren har uppgett. Pensionsstödet kan dock betalas även på annat sätt, om det inte är möjligt att betala in det på ett konto eller om den som ansöker om eller får stöd uppgger

något särskilt skäl som Folkpensionsanstalten godkänner.

13 §

Tillfällig betalning av pensionsstöd

Pensionsstödet kan beviljas och betalas tillfälligt, om ändring har sökts i ett ärende som gäller pensioner enligt de lagar som nämns i 5 § vilka skall beaktas som inkomst i pensionsstödet eller någon annan fortlöpande förmån som påverkar beloppet av pensionsstödet.

14 §

Rätt till invalidpension för den som får pensionsstöd

Om den som får pensionsstöd blir arbetsoförmögen på det sätt som avses i de lagar som nämns i 5 § eller i 22 § i folkpensionslagen, kan han eller hon på ansökan beviljas invalidpension från ingången av den månad som följer efter det att arbetsoförmågan inträdde. Pensionsstödet dras in från begynnelsepunkten för invalidpension.

Om invalidpension beviljas som rehabiliteringsstöd, har den som avses i denna lag rätt att på tidigare grunder få pensionsstöd från ingången av den månad som följer efter det att rehabiliteringsstödet upphörde.

15 §

Retroaktivt pensionsstöd

Om den som får pensionsstöd, retroaktivt beviljas pension, ersättning eller någon annan fortlöpande förmån som påverkar beloppet av pensionsstödet folkpensionsdel, får Folkpensionsanstalten i enlighet med folkpensionslagen ur en pension eller en annan förmån som skall betalas retroaktivt driva in det pensionsstöd som för samma tid betalats till för stort belopp.

Om en arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa har utbetalats för samma tid som personen får pensionsstöd, skall pensionsstödet för motsvarande tid be-

talas till den som betalt arbetslöshetsförmånen.

16 §

Justering av pensionsstödet

Pensionsstödet folkpensionsdel justeras när den som får pensionsstöd ingår äktenskap, när äktenskapet upplöses eller när en sådan förändring som inte beror på indexbundenheten har skett i de årsinkomster som påverkar pensionsstödet. När årsinkomsten bedöms tillämpas i övrigt bestämmelserna om bedömning av årsinkomsten i 32 a § 2 mom. i folkpensionslagen.

Om en förändring som påverkar pensionsstödet har inträffat den första dagen i kalendermånaden, justeras pensionsstödet från ingången av den månaden. I annat fall justeras pensionsstödet från ingången av den månad som följer efter förändringen.

Om Folkpensionsanstalten känner till att förutsättningar för en höjning av pensionsstödet folkpensionsdel föreligger, kan förhöjningen beviljas även utan ansökan.

17 §

Tillfälligt avbrott i och indragning av pensionsstöd

Betalningen av pensionsstöd kan avbrytas tillfälligt eller dess belopp tillfälligt minskas tills saken slutgiltigt avgjorts, om det finns grundad anledning att anta att pensionsstödet borde dras in eller dess belopp minskas, eller om anmälningsskyldigheten enligt 9 § för översyn av förutsättningarna för erhållande av pensionsstöd inte fullgörs.

Om den som får pensionsstöd flyttar utomlands för att bosätta sig där stadigvarande, indras pensionsstödet från ingången av den månad som följer efter flyttningen.

18 §

Betalning av pensionsstöd till ett kommunalt organ

Kan utbetalning av pensionsstöd till stödtagaren själv inte anses vara ändamålsenligt

på grund av stödtagarens levnadssätt eller på grund av att stödtagaren är sjuk eller av någon annan särskild orsak och har ingen intressebevakare förordnats för honom eller henne, kan pensionsanstalten med stödtagarens samtycke besluta att stödet skall betalas till ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) avsett organ i stödtagarens bostadskommun för att användas för vård av stödtagaren och av i 42 § 3 mom. i folkpensionslagen avsedda anhöriga till honom eller henne. Pensionsstöd som betalts på detta sätt får inte i strid med stödtagarens uttryckliga samtycke användas för annan vård än sådan som ges under den månad för vilken pensionsstödet har betalts.

19 §

Bestämmelser om förfarandet i fråga om pensionsstöd och ändringssökande

I fråga om pensionsstöd som verkställs av Folkpensionsanstalten tillämpas vad som i folkpensionslagen bestäms om meddelande av beslut, dröjsmålsförhöjning, erhållande av uppgifter, utlämnande av uppgifter, användning av uppgifter och teknisk anslutning, återkrav och preskription samt rättelse av pensionsbeslut, förfarandet för sökande av ändring och undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

20 §

Utmätningförbud

Pensionsstödet folkpensionsdel får inte mätas ut. Bestämmelserna i 79 § 3 mom. i folkpensionslagen skall dock beaktas.

Ett avtal om överföring av en pensionsstödsrättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

21 §

Verkställighet och rätt att få uppgifter

De uppgifter enligt denna lag som gäller pensionsstöd sköts av Folkpensionsanstalten.

På begäran av Folkpensionsanstalten eller en arbetspensionsanstalt skall Arbetskraftsbyrån avgiftsfritt avge ett bindande utlåtande om huruvida en person som avses i 1 § är långtidsarbetslös enligt lagen om offentlig Arbetskraftsservice. Bestämmelser om Arbetskraftsbyråns utlåtande och de omständigheter som skall antecknas i utlåtandet kan utfärdas genom förordning av Arbetsministeriet.

För avgörande av ett ärende enligt denna lag som är under behandling har Folkpensionsanstalten utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av Arbetslöshetskassan få uppgifter om de dagpenningar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa som betalts till den som ansöker om pensionsstöd.

22 §

Pensionsskyddscentralens och Folkpensionsanstaltens anmälningskyldighet

Folkpensionsanstalten skall underrätta Arbetskraftsbyrån om sökandens personuppgifter för ett utlåtande som nämns i 21 § och Pensionsskyddscentralen för fastställande av pensionsstödet arbetspensionsdel för sökanden.

Pensionsskyddscentralen skall utgående från uppgifter från pensionsanstalterna för betalning av pensionsstöd lämna Folkpensionsanstalten uppgifter om beloppet av sökandens arbetspensionsdel enligt de lagar som nämns i 5 § eller om ändringar av beloppet.

23 §

Finansiering

Staten ersätter Folkpensionsanstalten för kostnaderna för pensionsstöd som betalas med stöd av denna lag.

Folkpensionsanstalten skall fyra vardagar före betalningsdagen meddela staten det belopp som enligt Folkpensionsanstaltens uppskattning behövs för betalningen av de pensionsstöd som skall betalas. Skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av de pensionsstöd som betalats under en kalendermånad och samma månads förskott skall meddelas staten inom den månad som följer på betalningsmånaden. Staten skall betala skillnaden före den 15 dagen i den andra månaden som följer på betalningsmånaden.

Staten skall på grundval av det meddelande som avses i 2 mom. betala Folkpensionsanstalten beloppet enligt meddelandet senast en bankdag före betalningsdagen för pensionsstöden.

Ålderspension som betalas efter det att pensionsstödet har upphört finansieras i enlighet med bestämmelserna om finansiering av ålderspension i folkpensionslagen och i de arbetspensionslagar som nämns i 5 §.

24 §

Indexbindning

Beloppet av pensionsstödet binds till förändringarna i levnadskostnaderna så att de ändras samtidigt och i samma förhållande som vad som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Beloppen i 6 § motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalats ut 2001 har beräknats.

25 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Pensionsstöd beviljas tidigast från och med lagens ikraftträdande.

2.**Lag****om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 4 kap. i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) en ny 63 b § som följer:

63 b §

Pensionsstöd

När det gäller pensionsstöd enligt lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa (/) skall bestämmelserna om pension tillämpas vid beskattningen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005 och den tillämpas första gången vid beskattningen för år 2005.

Helsingfors den 1 oktober 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*